

از وعده ثبات در نرخ ارز تا تاکید بر گران نشدن کالاهای اساسی

تلاش دولت برای ارسال سیگنال های مثبت تورمی

دولت برای اصلاحات ساختاری نیازمند تغییر زمین بازی بهترین راهبردها است

تغییرات

دولت برای اصلاحات ساختاری نیازمند تغییر زمین بازی بهترین راهبردها است

احمد توکلی در نامه‌ای به نمایندگان مجلس خواستار رد کامل مصوبه مولدسازی اموال دولت شد

هشدار سه باره درباره مولدسازی

- شما امری که رهبری تاییدش را پس گرفته چگونه به رای می گذارید؟**
- می خواهند مصوبه‌ای را بر مردم تحمیل کنند که بیش از یکصد اصل از قانون اساسی واحکام قوانین مالی مادر ا نقض می کند**
- بدترین دشمن مستضعفان و حکومت از جمله رد خانه دار شدن مردم، فساد است**
- زمین، دارایی طبیعی و منحصر به فر دست و رایگان در اختیار دولت قرار دارد. دولت تاجر نیست که آن را خریده باشد و آن را مال التجاره خود بداند و بخواهد آن را به بالاترین قیمت بفروشد**

دولت برای اصلاحات ساختاری نیازمند تغییر زمین بازی بهترین راهبردها است

یادداشت - ۱

تناقض عدم تطابق هزینه‌ها با درآمد‌ها

پیمان مولوی

طی روزهای اخیر اخباری در سطح رسانه‌ها منتشر شدند که با بررسی آنها می توان به سرسختی مهمم از چرایی گسترش فقر در کشورمان رسید، یکی از مهم ترین اخبار اقتصادی طی روزهای اخیر، اعلام رشد خط فقر نسبی در شهرها و کلان شهرهای کشور است. نرخ خط فقر و سبد معیشتی یک خانواده ۳،۳ نفره، به بالای ۲۰ میلیون تومان رسیده است؛ زمانی که این نرخ را در کنار دستمزد حداقلی حقوق بگیران ایرانی (حدود ۵ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان) می گذاریم، متوجه مصائب فراوان مردمی می شویم که در برابر یک تناقض بزرگ قرار گرفته اند. تناقضی با این معادله که چگونه می توان تناسبی میان درآمد و هزینه های یک خانواده ایجاد کرد؟ اما این تمام ماجرا نیست؛ موضوع مهم بعدی، آمارهای بانک مرکزی در خصوص رشد ۴۵ درصدی پایه پولی کشور است. در شرایطی که رئیس جمهور و تیم اقتصادی اش به طور مستمر اعلام می کنند که کسری بودجه ۴۸۰ هزار میلیارد تومانی را از مسیرهای اقتصادی پوشش داده اند، اما آخرین آمارهای بانک مرکزی از جزئیات کل پولی در فروردین ۱۴۰۲ نشان می دهد که رشد نقطه به نقطه پایه پولی در این ماه نسبت به سال گذشته به ۴۵ درصد رسیده که بر اساس اعلام رسانه‌ها «بیشترین میزان این متغیر در تمام ادوار است» اعداد و رقمی که نشان می دهد بر خلاف ادعاهای مطرح شده، هم چاپ پول و هم از بانک مرکزی و سیستم بانکی استقرارش شده است. در کنار این گزاره نسبت پول به نقدینگی کنش‌ناهنده هم میزان سیالیت نقدینگی است نیز به ۲۶ درصد رسیده که بیشترین میزان تاریخی خود را نشان می دهد. پایه پولی به طور کلی از بر مجموعه دارد که تحولات آن در رشد پایه پولی اثر گذار است، نخست «رشد بدهی دولت به بانک مرکزی»، دوم «رشد بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی» و نهایتا «افزایش دارایی های خارجی بانک مرکزی» است. در هر ۳ مورد، وقتی رشد ۴۵ درصدی پایه پولی به چشم می خورد، با ضریب فراینده‌ای که در برابر اعطای وام وجود دارد، دولت اعلام می کند که در برابر رشد نقدینگی مقاومت کرده و آن وارد شده است. به همین دلیل است که در نیمه دوم سال توسعه پایه پولی این روند کاهش نقدینگی تاچه زمانی ادامه دارد؟ نکته نگران کننده آن است که با فریز کردن ضریب فراینده (یعنی کاهش اعطای وام بنگاه‌ها) در چرخه‌های عملیاتی بنگاه‌های ایرانی خلل‌های جدی وارد شده است. به همین دلیل است که در نیمه دوم سال تقاضای شدیدی برای سرمایه در گردش بنگاه‌ها وجود دارد. از سوی دیگر وقتی پایه پولی با رشد مواجه می شود، نقدینگی هم با رشد مواجه می شود؛ (رشد نقدینگی در ایران بین ۲۸ تا ۳۰ درصد است) در این حالت تورم هم با رشد مواجه می شود.

یادداشت - ۲

اقتصاد ایران و بانک محوری

مرتضی دلخوش

یکی از اصلی ترین مسائلی که در سال های گذشته اقتصاد ایران را به خود مشغول کرده، بحث تورم بزرگ و طولانی مدت است، در واقع جز در دوره هایی بسیار کوتاه، در تمام سال های گذشته اقتصاد ایران با یک تورم بزرگ و همه جانبه مواجه بوده است و با وجود تلاش هایی که تمام دولت‌ها به کار بسته اند، همچنان این چالش به جای خود باقی مانده است. در چنین فضایی احتمالا برای برون رفت از این شرایط ما باید به سمت حرکت کنیم که اصلاحات ساختاری را در اقتصاد ایران به وجود بیاورد. در واقع اقتصاد ایران با یک چالش خاص و کم سابقه مواجه است. همانطور که مارکود تومی را پشت سر می گذاریم که در میان کشورهای مختلف دنیا، بسیار کم تکرار بوده است، وضعیتي که با مدیریت نقدینگی در کشور داریم نیز شرایطی اینچنینی دارد. اگر کشوری با مشکل نقدینگی مواجه باشد، باید رو به روش هایی از جمله جذب سرمایه گذاری خارجی بیاورد و اگر حد قابل اتکایی از نقدینگی وجود داشته باشد، باید این منابع به سمت حرکات مولد و تولیدی حرکت کند. ما در ایران از سویی با مشکل رشد دایمی و خطرناک نقدینگی مواجه هستیم، یعنی هر چه کارشناسان سخن از لزوم کنترل نقدینگی گفته اند، همچنان شاهد آن هستیم که روزانه میلیاردها تومان نقدینگی جدید در اقتصاد ایران به جریان می افتد. در چنین شرایطی تنها فرصت موجود، ایجاد بسترهایی برای حرکت دادن این نقدینگی به حوزه های مولد و ثروت آفرینی برای کشور است. یکی از نتایج نگاه به پول نفت، وابستگی بیش از حد به بانک‌ها بوده است. ما در طول دهه های گذشته هر بار که نیاز به منابع مالی داشته ایم با شرکت‌ها برای تأمین منابع تولیدی ششان به پول احتیاج داشته اند، به سمت بانک‌ها حرکت کرده ایم و تسهیلات بانکی، بخش جدانشدنی از اقتصاد ما بوده است. این سیاست موجب شده که از یک سو، اتکا به بانک‌ها به حدی افزایش پیدا کند که با حذف آنها، چیزی از فرآیند تأمین مالی در دیگر حوزه ها باقی نماند و از سوی دیگر فشار بر شبکه بانکی نیز افزایش یافته و میزان طلب های معوق بانک‌ها به شدت افزایش پیدا کرده است. اگر تنها بخشی از این تمرکز از شبکه بانکی به بورس و بازار سرمایه انجام می شد، امروز وضع ما اینگونه نبود. بازار سرمایه در بسیاری از کشورها، منبع اصلی جذب منابع مالی برای شرکت‌ها و موسسات اقتصادی است. به این ترتیب ما از سویی با فضایی مواجه هستیم که برای عبور از آن باید از بانک‌ها حساب کنی کنیم و از سوی دیگر خود بانک‌ها عمده خارج شهرداری تهران در حوزه حمل و نقل و ترافیک (۴۳٪)، توسعه مدیریت و هوشمندسازی شهری (۱۵٪) و خدمات شهری و...

یادداشت - ۳

لزوم تحول و کارآمدسازی نظام اجرایی شهرداری تهران

رضا پاکدامن

اداره شهر تهران به عنوان یک کلان شهر با جمعیتی حدود ۹ میلیون نفر ساکن و به عنوان مرکز استانی با ۱۸ میلیون نفر جمعیت ساکن و مرکزیت سیاسی کشور، از پیچیدگی و حساسیت خاصی برخوردار بوده که می بایست مورد توجه ویژه قرار گرفته و با عملی ترین روش هامدیریت شود. تهران به عنوان پایتخت مورد توجه جهانی است. آلودگی شدید هوا، ترافیک انصاب خرد کن، نحوه جمع آوری زباله، بافت فرسوده ساختمان های بدقوا و غیر تشکیل در کل سیمای کلان شهر تهران علیرغم گستردگی فعالیت گردش بسیار بالای مالی، به میزان لازم تحت نظارت و کنترل نباشد. مطلوبی از این شهرداری است. ولی عوامل متعددی موجب گردیده، تنها تحول بلکه حتی عملکرد شهرداری کلان شهر تهران علیرغم گستردگی فعالیت گردش بسیار بالای مالی، به میزان لازم تحت نظارت و کنترل نباشد. مشکلاتی از این شهرداری است. توسعه شهری بر این نهاد عمومی در ۱۱ شهریور ۱۴۰۰، شهرداری تهران دوره متغولی را شروع کرده و نظارت شورای شهر تهران بر این نهاد عمومی به هر دلیلی بنظر کم رنگ تر می رسد. در گزارش مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی در مورد بودجه سال ۱۴۰۲ شهرداری تهران، نکات بسیار حائز اهمیتی مطرح گردیده که به برخی از موارد آن اشاره می گردد.

بودجه عمومی شهرداری تهران در سال ۹۷ بالغ بر ۱۷ هزار میلیارد تومان و در سال ۹۸ بالغ بر، ۱۹ هزار میلیارد تومان و در سال ۱۳۹۹، کمتر از ۲۱ هزار میلیارد تومان بوده ولی در سال ۱۴۰۲ با جهشی ۵۱ درصدی نسبت به سال قبل بودجه آن به ۲۶ هزار میلیارد تومان رسیده است. جهش چشمگیر و بییش از دوو نیم برابر رشد بودجه شهرداری از ۲۱ هزار میلیارد تاون در سال ۱۳۹۹، به ۲۶ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۲ جالب توجه است مضافا اینکه تحول محسوسی در خدمات شهری و امور زیربنایی تهران طی دو سال اخیر مشاهده نمی گردد.

۶۰ درصد از درآمد شهرداری تهران، مربوط به «درآمدهای ناشی از توسعه شهر» شامل درآمدهای مرتبط با پروانه های ساختمانی، تراکم، عوارض ارزش افزوده ناشی از اجرای طرح های عمران و توسعه شهری بوده که حدودا ۴۰ درصد از درآمدهای این سر فصل از محل فروش تراکم (مازاد بر تراکم پایه) و حدود ۴۵ درصد از محل عوارض ارزش افزوده ناشی از اجراء تعیین با تغییر کاربری عرصه در طرح های عمران و توسعه شهری است. در آمد حاصل از این «فروش تراکم» رقم بالایی را تشکیل می دهد که اساس این کار غلط بوده و بر خلاف عنوان انتخابی، «هد توسعه شهری» است. ۳. مخارج هوشمندسازی

عمده مخارج شهرداری تهران در حوزه حمل و نقل و ترافیک (۳۳٪)، توسعه مدیریت و هوشمندسازی شهری (۱۵٪) و خدمات شهری و...

یادداشت - ۴

خط سبز برای بورس

رقیه ندایی

بورس از نیمه اردیبهشت ماه تا حدود سه هفته پیش روزهای تلخ و تاریکی را پشت سر گذاشت که این تلخی و تاریکی ناشی از تصمیمات یک شبهه و دخالت‌ها از بین برود. داستان از این قرار بود که در

اواسط تیرماه، نامه معاون اول رئیس جمهور مربوط به ۱۷ اردیبهشت منتشر شد که در آن نرخ خوراک پتروشیمی به ۷ هزار تومان افزایش یافته بود که تقریبا ۵۱ روز این موضوع پنهان مانده بود و علت آن هنوز مشخص نشده است. حدودا سه ماه طول کشید که نرخ خوراک پتروشیمی ها رسما مشخص شود و در این مدت بازار منفی بود و یک عده در حال کسب سود بودند و باز هم علت این تفلل مشخص نیست؛ به طور کلی از نیمه اردیبهشت ماه تا چند هفته پیش بورس در حال پرداخت رانت به یک عده خاص بود و در این بین تنها سهامداران بودند که زبان کردند. به هر ترتیب و پس از بالا و پایین های بسیار زیاد بالاخره نرخ خوراک پتروشیمی ها فرموله شد و همین موضوع باعث شد که بازار سرمایه واکنش مثبتی نشان دهد و شاهد ۱۰ روز سبز پوшы شاخص باشیم. البته شاخص کل بورس بخشی از مثبت بودن این خبر را پیشخور کرده بود و به همین خاطر روزهای مثبت زیادی روی تابلوی معاملات ثبت شد.

در هر حال شاهد افزایش ثبات در بازار سرمایه هستیم؛ این ثبات بدین معناست که دستکاری و دخالت در حال حاضر کاهش یافته و بازار سهام به یک ثبات نسبی رسیده است و این ثبات می تواند افزایش اعتماد و ورود نقدینگی را در پی داشته باشد. اما در اینجا یک شرط وجود دارد؛ اینکه این شرایط ثبات نسبی یعنی عدم دخالت‌ها تا چندین ماه ادامه دار باشد و مسوولی و مسوولی آن دستکاری نکند (بازار سرمایه روند شفافیتی دارد و هرگونه دخالت و دستکاری شرایط بازار را بر هم می زند بنابراین این دولت و مسوولان باید اجازه دهند که بازار راه خود را برود و دخالتی در معاملات نداشته باشند) آن زمان بازار می تواند با جذب اعتماد نقدینگی در بازار سرمایه می تواند افزایش بهره وری و رشد واقعی شاخص باشد؛ اغلب شرکتهای فعال در کشور بورسی هستند و اگر این شرکته‌ها به واسطه واقعی توسط بازار سرمایه رشد کنند اقتصاد کشور نیز در شرایط تحریم و تورم می تواند روزهای خوبی را سپری کند. به طور کلی عدم دخالت در بازار سهام و ایجاد شرایط ثبات برای این بازار می تواند شرایط اقتصادی کشور را نیز ترمیم کند و شاهد رشدهای خوبی در بورس و ترمیم اقتصاد کشور باشیم.

فعالیت‌های ساختمانی

در تابستان نوسان اندکی را تجربه کردند

تراز ساخت و ساز با شاغول ارز

صفحه ۵

فرانسوی‌ها برمی گردند؟

۲۳ برند خودرویی در راه ایران

واردات خودروهای دست دوم با توجه به وضعیت حاکم بر بازار خودرو در دستور کار سیاست گذار قرار گرفت. این لیست شامل ۲۳ برند خودروی سواری و سه برند خودروی تجاری است. دو برند خودروساز فرانسوی نیز در لیست خودروهای سواری دست دوم که امکان ورود

در سال ۱۴۰۱، نرخ سبدمعیشت بسیار بالاتر از نرخ اعلامی دولت بود، چرا که طی ۶ ماه ابتدای سال ۱۴۰۲ قیمت‌ها به کرات با افزایش قیمت مواجه شدند. حتی برخی اقلام که ذیل اقلام اساسی قرار نمی گیرند اما مصرف بالایی دارند، چندین بار شاهد افزایش قیمت بودند. کالاهای اساسی هم با نظر دولت در چند مرحله افزایش یافتند، ضمن اینکه در برخی موارد فروشنده گان و سودگران هم قیمت‌ها را خودسرانه افزایش دادند بدون اینکه نظارتی بر فعالیت‌های این گروه صورت گرفته باشد. بر این اساس، هم نرخ تورم و هم نرخ سبدمعیشتی و هم نرخ خط فقر با افزایش‌های قابل توجهی مواجه بوده اند. بر اساس برخی بررسی‌ها، خط فقر نسبی در ایران به بالای ۲۰ میلیون تومان رسیده است.

حمید حاج اسماعیلی از نتایج نشست احتمالی تجدیدنظر در دستمزدها می گوید

نهادهای کارگری قدرت چانه زنی ندارند

در سال ۱۴۰۱، نرخ سبدمعیشت بسیار بالاتر از نرخ اعلامی دولت بود، چرا که طی ۶ ماه ابتدای سال ۱۴۰۲ قیمت‌ها به کرات با افزایش قیمت مواجه شدند. حتی برخی اقلام که ذیل اقلام اساسی قرار نمی گیرند اما مصرف بالایی دارند، چندین بار شاهد افزایش قیمت بودند. کالاهای اساسی هم با نظر دولت در چند مرحله افزایش یافتند، ضمن اینکه در برخی موارد فروشنده گان و سودگران هم قیمت‌ها را خودسرانه افزایش دادند بدون اینکه نظارتی بر فعالیت‌های این گروه صورت گرفته باشد. بر این اساس، هم نرخ تورم و هم نرخ سبدمعیشتی و هم نرخ خط فقر با افزایش‌های قابل توجهی مواجه بوده اند. بر اساس برخی بررسی‌ها، خط فقر نسبی در ایران به بالای ۲۰ میلیون تومان رسیده است.

اما به نظر می رسد، ارز یابی های دولت بر اساس خط فقر مطلق است. مثلا زمانی که دولت اعلام می کند، فقر را ریشه کن کرده، منظوروش خط فقر مطلق است؟

به طور کلی دو نوع خط فقر داریم؛ یکی خط فقر مطلق و دومی خط فقر نسبی است. آنچه تحلیلگران به عنوان شاخص در تعیین دستمزدها می بردند علاقمند هستند به عنوان شاخص از آن استفاده شود. خط فقر نسبی است. یعنی امکانات مورد نیاز و معاش لازم و مسکن حداقلی که بتواند نیازهای یک خانواده متوسط ۲،۵ تا ۴ نفره ایرانی را تأمین کند. این عدد در کلان شهرها حدود ۲۴ تا ۲۵ میلیون است و در شهرهای کوچک اندکی پایین تر است. اما به طور متوسط این نرخ در کشور کمتر از ۲۰ میلیون تومان نیست. اگر این اعداد و ارقام رد کنار دستمزدها قرار داده شود، مشخص می شود چه فاصله‌ای میان معیشت مردم و دستمزدها وجود دارد. این روند ضرورت بازنگری در دستمزدها را یادآور می سازد.

اخیرا ارقام عجیبی درباره سبدمعیشتی خانواده‌ها و فشار زایدالوصف بر عویش حداقل بگیران منتشر شده. آیا با این شرایط ممکن است که در دستمزد کارگران تجدیدنظر شود؟

ببینید، در بحث سبدمعیشتی یا نیازهای معیشتی یک خانواده برای تعیین دستمزد، هرگز یک شاخص دقیق جزو اصول اساسی در سازمان بین المللی کار است. مبنای حل مشکلات حوزه کار، همکاری و تشریک مساعی است که باید بدین دولت، کارگران و کارفرمایان ایجاد شود. ایران در این بخش مشکلات اساسی دارد. یکی از مشکلاتی که در روند تعیین دستمزدها اثرات جدی داشته، همین بی اعتنائی دولت نسبت به نظر شرکای اجتماعی است. در واقع دولت به جای همکاری به تکروری اعتقاد دارد و باوری به سه جانبه گرایی میان دولت‌ران (به عنوان نماینده کارکنان) وجود ندارد. این تکروری اولانغیر قانونی است؛ چرا که تکیب شورای عالی کار مبتنی بر سه جانبه گرایی است. مهم ترین دلیل این بی اعتنائی عدم دستمزدی دارد و در این بخش هم خواستار تحقق این روند دستوری است. تا زمانی که نهادها و تشکل های کارگری و کارفرمایی به رسمیت شناخته نشوند، قطعا توسعه بازار کار محقق نمی شود. چرا که بخشی از توسعه بازار کار مربوط به کارگران و کارفرمایان است و نباید الگوشن آنها چرخش ماشینی را دچار مشکل می کند و اجازه نمی دهد به صورت طبیعی حرکت کند.

واردات خودروهای دست دوم با توجه به وضعیت حاکم بر بازار خودرو در دستور کار سیاست گذار قرار گرفت. این لیست شامل ۲۳ برند خودروی سواری و سه برند خودروی تجاری است. دو برند خودروساز فرانسوی نیز در لیست خودروهای سواری دست دوم که امکان ورود

در سال ۱۴۰۱، نرخ سبدمعیشت بسیار بالاتر از نرخ اعلامی دولت بود، چرا که طی ۶ ماه ابتدای سال ۱۴۰۲ قیمت‌ها به کرات با افزایش قیمت مواجه شدند. حتی برخی اقلام که ذیل اقلام اساسی قرار نمی گیرند اما مصرف بالایی دارند، چندین بار شاهد افزایش قیمت بودند. کالاهای اساسی هم با نظر دولت در چند مرحله افزایش یافتند، ضمن اینکه در برخی موارد فروشنده گان و سودگران هم قیمت‌ها را خودسرانه افزایش دادند بدون اینکه نظارتی بر فعالیت‌های این گروه صورت گرفته باشد. بر این اساس، هم نرخ تورم و هم نرخ سبدمعیشتی و هم نرخ خط فقر با افزایش‌های قابل توجهی مواجه بوده اند. بر اساس برخی بررسی‌ها، خط فقر نسبی در ایران به بالای ۲۰ میلیون تومان رسیده است.

حمید حاج اسماعیلی از نتایج نشست احتمالی تجدیدنظر در دستمزدها می گوید

نهادهای کارگری قدرت چانه زنی ندارند

زهراسلیمانی | هر اندازه که نرخ رشد تورم و گرانی ها در کشور شتابنده تر شده و قدرت خرید خانواده‌ها بیشتر کاهش می یابد، تلاش تیم اقتصادی دولت برای فضا سازی های رسانه‌ای و ترسیم چشم‌اندازهای خوشایند از وضعیت معیشتی جامعه هم افزایش پیدا می کند. بر اساس آخرین آمارها، نرخ سبدمعیشتی یک خانواده ۵،۳ نفره به صورت حداقلی به حدود ۲۰ میلیون تومان رسیده است. خط فقر هم به حول و حوش ۲۵ میلیون تومان در کلانشهرها رسیده است. این در حالی است که حداقل دستمزد د ماهانه برای سال ۱۴۰۲ ۱۴۰۲ است و حوش ۵ میلیون و ۳۰۰ هزار تومان در نظر گرفته شده است. اعداد و ارقامی که نشان دهنده مصائب فراوان کارگران کارگران و حقوق بگیران برای گذران زندگی است. به دلیل این فشارها، نمایندگان کارگران بارها در خواست برگزاری نشست ویژه تجدیدنظر در دستمزدها را داشته اند، اما این در خواست‌ها با پاسخ منفی دولتی ها مواجه شده است. اما نهایتا فشار بر معیشت کارگران به اندازه‌ای شد که دولت با برگزاری یک چنین نشستیی موافقت کرده است. اما تحلیلگران بازار کار از جمله حمید حاج اسماعیلی معتقدند نتیجه این نشست تنها پانیا کمکی به وضعیت معیشتی کارگران و حداقل بگیران نخواهد کرد و دولتی ها با استدلال‌هایی چون فقدان گزاره‌های قانونی، بر خلاف مصلحت کشور بودن، کاهش شی شدن نرخ تورم و... با این در خواست مخالفت می کنند.

■ اخیرا ارقام عجیبی درباره سبدمعیشتی خانواده‌ها و فشار زایدالوصف بر عویش حداقل بگیران منتشر شده. آیا با این شرایط ممکن است که در دستمزد کارگران تجدیدنظر شود؟

ببینید، در بحث سبدمعیشتی یا نیازهای معیشتی یک خانواده برای تعیین دستمزد، هرگز یک شاخص دقیق جزو اصول اساسی در سازمان بین المللی کار است. مبنای حل مشکلات حوزه کار، همکاری و تشریک مساعی است که باید بدین دولت، کارگران و کارفرمایان ایجاد شود. ایران در این بخش مشکلات اساسی دارد. یکی از مشکلاتی که در روند تعیین دستمزدها اثرات جدی داشته، همین بی اعتنائی دولت نسبت به نظر شرکای اجتماعی است. در واقع دولت به جای همکاری به تکروری اعتقاد دارد و باوری به سه جانبه گرایی میان دولت‌ران (به عنوان نماینده کارکنان) وجود ندارد. این تکروری اولانغیر قانونی است؛ چرا که تکیب شورای عالی کار مبتنی بر سه جانبه گرایی است. مهم ترین دلیل این بی اعتنائی عدم دستمزدی دارد و در این بخش هم خواستار تحقق این روند دستوری است. تا زمانی که نهادها و تشکل های کارگری و کارفرمایی به رسمیت شناخته نشوند، قطعا توسعه بازار کار محقق نمی شود. چرا که بخشی از توسعه بازار کار مربوط به کارگران و کارفرمایان است و نباید الگوشن آنها چرخش ماشینی را دچار مشکل می کند و اجازه نمی دهد به صورت طبیعی حرکت کند.

■ سوال اعداد و ارقامی درباره نرخ خط فقر مطرح شد، اما این اعداد در روند نهایی دستمزدها دخالتی نداشتند؛ چرا؟

احمد توکلی در نامه‌ای به نمایندگان مجلس خواستار رد کامل مصوبه مولدسازی اموال دولت شد

هشدار سه‌باره در باره مولدسازی

احمد توکلی، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام و رییس هیات‌مدیره دیده‌بان شفافیت و عدالت در نامه‌ای به نمایندگان مجلس، خواستار رد کامل مصوبه مولدسازی اموال دولت شد و نوشت: «شما امری که رهبری تأییدش را پس گرفته باشد چگونه به رای می‌گذارید؟» به گزارش پایگاه خبری الف، این سومین نامه توکلی است که خطاب به مسوولان امر با این موضوع نگاشته می‌شود و آنان را از حمایت و اجرای آن برحذر می‌دارد. در بخشی دیگر از این نامه که بیشتر به مساله مسکن مردم تأکید دارد، به اوضاع اسفناک کنونی وضعیت مسکن و التهاب بیشتر آن در صورت تصویب مصوبه، اشاره شده و آمده‌است: «مروز به اینجنا رسیدم‌ایم که اگر فردی سا حداقل حقوق، بتواند یک‌سوم حقوق خود را ماهیانه پس انداز کند، دوره انتظار او برای خانه‌دار شدن ۱۳۵ سال به درازا می‌کشد. اگر دولت زیر بار اجرای این مصوبه برود، خود را در جنگ با بی‌خانمانی، خلع سلاح ساخته و شاید مجبور شود فاتحه خانه‌دار شدن مردم و خدای ناخواسته، فاتحه خودش را یکجا بخواند!» متن کامل این نامه خطاب به «سران محترم قوا و اعضای هیات عالی مولدسازی»، «سران محترم قوا و اعضای محترم هیات عالی مولدسازی»، «هیات‌بینه مستحرم کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه در مجلس» و «نمایندگان محترم مردم در مجلس شورای اسلامی» بدین شرح است:

در چندنم‌ه‌اخیر، اینجانب احمد توکلی، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام و رییس هیات‌مدیره سازمان مردم‌نهاد دیده‌بان شفافیت و عدالت، دو نامه سرگشاده نوشتم. در اولی سران قوا مخاطب بودند و در دومی، علاوه بر آنها، خطاب به شما نیز مطالب مهمی تقدیم شده بود. این نامه‌ها پیرامون مصوبه موسوم به مولدسازی اموال دولت (از این پس، مصوبه) بود که از آن، لطامت و خطرات سنگینی متوجه جمهوری اسلامی می‌گردد. نقض گسترده حقوق ملت و حقوق نمایندگان، حقوقی که نمایندگان، خودشان نیز حق چشم‌پوشی از آنها را ندارند لگدکوب کردن اصل‌ترین حق در قضای اسلام و همه نظام‌های حقوقی امروز جهان، یعنی حق دادخواهی، سلب حق نظارت مردم و منع حق و تکلیف نظارت نمایندگان و تمامی سازمان‌های نظارتی؛ لگدمال کردن بیش از یک‌صد اصل و حکم از اصول قانون اساسی و از احکام قوانین مالی مادر و اجابت‌ستر فسادقانونی گسترده متأسفانه آن دو نامه در روند غیرقانونی و معارض با سلامت سیستم، تأثیری نگذاشت و همان‌ها را در موادی از لایحه برنامه هفتم گنجانده‌اند.

در نامه سوم که همین نوشته است، توجه شما را به وضعیت بحرانی مسکن و ارتباطش با این مصوبه جلب می‌کنم. در این چند سال تحت تأثیر سیاست‌های تعدیل ساختاری صندوق بین‌المللی پول، از جمله: سیاست شکست‌خورده و مهلک ارزی آن، رها ساختن سیاست‌گذاری در امر زمین و مسکن و سپردن آن به بازار غیرمطمئن از چندین آزمند و بی‌رحم؛ و سیاست‌های نادرست و نامتعادل مالیاتی، به زیان مصرف‌کنندگان مسکن و به نفع سودگران بازار زمین و مسکن؛ امروز وضعیت چنان شده که اکثریت‌قریب‌به‌اتفاق مستجران را مستاصل و زمین‌گیر کرده و خرید مسکن را تقریباً برای اکثریت قاطع جوانان و خانواده‌های متوسط و مستضعف ناممکن ساخته است. گرچه از نقطه آغاز، است که من در نامه قبل به آن اشاره کرده‌ام ولی اهمیت آن در حدی است که نباید به‌صورت حاشیه‌به پس بپردازیم و بزودی ویرایش سوم این موضوع که حاصل مطالعات جدید است به اطلاع عموم عرضه خواهد شد. کانون توجه این نامه این است که به نمایندگان محترم هشدار داده شود که نگذارید فرصت تاریخی برای حل مشکل مسکن را از دست دهید و در صدد ارایه طرح‌های برای حل این مشکل و مشکلات دیگر نیستیم. این بدان معنا نیست که ما در نامه خود پیشنهاد نمی‌دهیم ولی کانون تمام پیشنهادها حفظ آن فرصت است و اینکه نشان دهیم بدترین دشمن مستضعفان و حکومت از جمله در خانه‌دار شدن مردم، فساد است.

◀ **تورم وحشتناک زمین و مسکن**

تورم در بخش زمین و مسکن به اسر وحشتناکی از تحمل مردم خارج شده است. بر اساس گزارش بانک مرکزی بحران ارزی سال‌های ۹۸-۹۷ میانگین قیمت یک مترمربع واحد مسکونی در تهران را ۹۱۱ درصد افزایش داد. مشابه این اتفاق در سال ۱۴۰۱ پس از جهش قیمت ارز افتاد و متوسط قیمت هر مترمربع مسکن در تهران را از ۳۵ میلیون تومان با افزایش ۸۸ درصدی به ۶۶ میلیون تومان رساند! میانگین سهم ارزش زمین در قیمت مسکن در دوره ۱۴۰۰-۱۳۷۷ تقریباً ۶۰ درصد بوده است و که بیشترین سهم ۸۱ درصد مربوط به ۱۳۹۲ بوده کهترین بین ۴۳ درصد است. به نظر می‌رسد علت سبب نزولی این متغیر در آن ده سال، اجرای سیاست مسکن مهر و عرضه گسترده و بسیار ارزان زمین بوده است. [۱] حذف ارزش زمین از دانشگاه مسکن توصیه‌ای علمی متکی بر پژوهش‌های در نقشه علم و صنعت با راهنمایی دکتر محمد خوش‌چهره، صورت گرفت و مبنای تصمیم رییس‌جمهور احمدی‌نژاد در طرح مسکن مهر بود. طبیعی بود این طرح در مانگر نباشد؛ ولی تاونست التیامی در امر مسکن باشد. اگر در اجرای امکن مهر تصمیمات شستاب‌زده در کار نبود، موفقیت بیشتر می‌شد.

◀ **افزایش دوره انتظار به ۱۳۵ سال!**

ارقام فوق‌الذکر وضعیت وخیم مسکن را منعکس می‌کند. امروز به اینجنا رسیدم‌ایم که اگر فردی با حداقل حقوق، بتواند یک‌سوم حقوق خود را ماهیانه پس انداز کند، دوره انتظار او برای خانه‌دار شدن ۱۳۵ سال به درازا می‌کشد. اشتباه نخوانده‌اید: یک‌صدوسی و پنج سال!... یعنی جز اغنیا، امید خانه‌دار شدن برای کسی باقی نمی‌ماند. این در حالی است که مدت انتظار در سال ۱۳۷۹ و ۱۳۹۴ به ترتیب ۱۲ و ۳۱ سال بود. در چنین وضعیتی، مصوبه، با محور زمین‌فروشی، ساخته‌وپر داخته می‌شود. دعوی این نامه، این است که اگر دولت زیر بار اجرای مصوبه برود، خود را در جنگ با بی‌خانمانی، خلع سلاح ساخته و شاید مجبور شود فاتحه خانه‌دار شدن مردم و خدای ناخواسته، فاتحه خودش را یکجا بخواند! این بدان معنی نیست که راه‌حلی وجود ندارد. هنوز راه انجام‌وظیفه دولت در تأمین مسکن، با بسته‌ای از سیاست‌های سازگار، گشودنی است. البته همه‌چیز به تغییر بیش و منش حکمرانان و برخی از روش‌های حکمرانی بستگی دارد. عنصر محوری بسته سیاسی حل این معضل خانمان‌سوز، آن است که بیدیزند زمین‌بازار سیاست‌گذاری است، نه مال‌التجاره. مال‌التجاره کردن زمین، علاوه بر اینکه اهداف مصوبه را تأمین نمی‌کند؛ بلکه گران‌فروشی زمین، چه دولتی، چه خصوصی را برمی‌انگیزد. و این یعنی تعمیق ناامیدی. گرانی وحشتناک هر مترمربع ساختمان، و در پی آن گران شدن هزینه‌ن ساخت و اجاره‌یها، بیش از همه، از گرانی زمین و سهم بالای آن در قیمت تمام‌شده مسکن متأثر است. درست همان چیزی که می‌تواند نقطه قوت دولت باشد. هر چه سهم زمین، بالاتر و قیمت هر واحد آن، افزون‌تر باشد، حذف ارزش آن از قیمت تمام‌شده، در کاهش قیمت‌هر واحد مسکن عرضه‌شده در بازار، بیشتر خواهد بود. دولت چه‌اجزایی جز زمین‌خدادادی رایگان و اجازه دخالت در بازار زمین، مسکن و اجاره‌یها، در اختیار دارد که بتواند به‌وسیله آن قیمت تمام‌شده مسکن را کاهش دهد و مردم را از بی‌خانمانی برهاند؟ زمین، دارایی طبیعی و منحصر‌فرد است و رایگان در اختیار دولت قرار دارد. دولت تاجر نیست که آن را خریده باشد و آن را مال‌التجاره خود بداند و بخواهد آن را به بالاترین قیمت بفروشد. وقتی قانون اساسی تأمین مسکن را از ضروریات قطعی هر زندگی معمولی می‌شمارد؛ علی‌القاعده باید ابزار تعقیب این هدف را هم در اختیار دولت قرار داده‌باشد؛ این ابزار موثر و کارا در اختیار داشتن زمین رایگان و اختیار مداخله در بازار است. این مداخله نیز پایه علمی دارد که در

اقتصاد بخش عمومی و فقه از آن سخن گفته می‌شود. این حقیقت به‌طور گسترده‌ای شناخته‌شده است که بازار زمین به‌خودی‌خود کارا عمل نمی‌کند، عمدتاً به این دلیل که ذاتاً ناقص است. این نقص‌ها، اساس مداخله دولت را فراهم می‌کند. [۲] [۳] [۴] با دلیل این تاکن امری‌های ها و کم بودن خریدار و فروشنده، بازار از تعیین قیمت رقابتی کاملاً عاجز است و در چنین محیطی همه نخله‌های اقتصاد بخش عمومی در باره حضور و دخالت دولت در بازار زمین تردید ندارند. این مداخله متسلاً در بازار اجاره، تعیین شرایط قرار داد، دوره قرار داد، مبلغ اجاره، شرایط تعدید یا فسخ قرار داد است. در بسیاری از کشورها، من جمله ایران، و مجارستان، دولت در همه اینها دخالت دارد؛ گرچه میزان دخالت در کشورهای مختلف متفاوت است.

دخالت فزونی تقاضای مسکن بر عرضه، کمتر دولتی از مصلحت صرف‌نظر می‌کند. این دخالت برای جبران ناآرایی بازار در تولید و عرضه و حفظ مصالح مردم ضعیف در مصرف صورت می‌گیرد. مقصود ما از دولت در اینجا، فقط قوه مجریه نیست؛ بلکه تمامی نهاد‌های بخش عمومی باید در این فعالیت مشارکت داشته باشند؛ از جمله شهرداری‌ها، ستاد اجرایی فرمان امام، بنیاد مستضعفان، کمیته امداد، ارتش، سپاه، نیروی انتظامی و... البته رعایت نیازهای بلندمدت دولت برای ارائه خدمات عمومی ضروری است. مشارکت نیرو‌های مسلح در تملیک زمین به دولت، باید با احتیاط بیشتر و با لحاظ نیاز‌های دفاعی-امنیتی صورت گیرد؛ و صرفاً برای تأمین مسکن شاغلان و بازنشسته‌های همیمن نیرو‌ها به کار رود، تا هر عضو آنها پس از ۳۰- سال خدمت خطیری و سخت، با رسیدن به بازنشستگی که ملزم به ترک خانه‌سازی می‌گردد، از خون‌الادون نشود، تا منزلت نظامیان فریفتند. فرد نظامی بی‌منزلت، توان دفاع از وطن و هم‌وطن راندارد! عوامل دیگری در این طرح دخیل‌اند که گرچه به‌اشاره، باید از آنها یاد کرد. تا چنین تصور نشود، که تنگنا‌های معیشت مردم و معضلات و بحران‌های اقتصاد ملی را می‌توان جدا از هم دید و برایشان، بی‌ارتباط باهم، چاره جست. دلسوزان عاقل، که در پیروی از پیامبر رحمت از رنج مردم در رنجند! [۵] و دغدغه معیشت، منزلت، حریت و هدایت مردم دارانند، باید با بهره‌گیری از جهت‌گیری ارزشی اسلام و آخرین دستاوردهای علوم انسانی به‌ویژه علم اقتصاد، با نزدیک‌ترین مدل (ها) و رفع‌نارسایی‌های احتمالی آنها، به‌فکر بسته‌سیاستی‌ای اجزایی‌سازگار با یکدیگر و متناسب با مقتضیات کشور، به‌میدان بیایند.

◀ **رد دعای اصحاب مصوبه**

حامیان مصوبه به‌گزارف برای آن آثار و اهدافی شمرده‌اند، اما مصوبه چنان‌که خواهیم دید به‌اهدافش نمی‌رسد.

الف) رد دعوی اصلاح ساختار بودجه

ساختار بودجه چیست که فروش زمین می‌تواند آن

را اصلاح کند؟ ساختار بودجه به ویژگی‌هایی از بودجه برمی‌گردد که بدون وجود آنها بودجه دیگر بودجه نیست. بودجه منعکس‌کننده اهداف و سیاست‌ها و برنامه‌های یک‌ساله دولت است که در لباس اعداد و ارقام و جداول تنظیم و آرایه می‌شود. به‌طوری‌که نمایندگان باید ترجیحات دولت را در کسب درآمد و صرف‌هزینه‌ها بهمین مولفه‌ها کمتی تشخیص دهند، بپذیرند، رد کنند یا اصلاح و تصویب نمایند. دقت در این مولفه‌ها به‌فرد آشنا و علاقه‌مند نشان می‌دهد که دولت اسمال کدام وظیفه را اولی می‌داند، کدام‌ها را کمتر اهمیت می‌دهد و چه وظایفی را در برنامه یک‌ساله، تعطیل می‌کند. ولی مجلس بجای پرداختن به بودجه (به‌همین معنی علمی وقانونی) وقتش را برای تعمیر، تطبیق، توسعه، تعدیل و توقف قوانین دایمی صرف می‌کند. این روش بودجه‌نویسی، با متزلزل کردن قانون، که علی‌القاعده عامل ثبات است، ریسک و نااطمینانی را بالا می‌برد، نتیجتاً کاهش سرمایه‌گذاری را در پی دارد. دوسوم بودجه سالانه کل کشور را بودجه بانک‌ها، شرکت‌ها و موسسات دولتی است و مجلس تقریباً هیچ تصمیمی درباره آن نمی‌گیرد. یک‌سوم بقیه به‌اصطلاح بودجه کل کشور، را بودجه عمومی دولت تشکیل می‌دهد که طرز رسیدگی به آن را دیدید. اظهار نظر درباره دوسوم را نیز انجام نمی‌دهد. در پایان جلسه آخر، از جلسات چنانکه و طاقت‌رسای (به‌جد می‌گویم، نه به شوخی) رسیدگی بودجه در صحن، این پدیده مخل شکل گرفتن بودجه‌ای مطابق اصول بودجه‌ریزی و اقتصاد بخش عمومی، فسادزا و فسادافزا

می‌گردد. با یک قیام و قعود پرسنده‌اش را می‌بندد! الحمدلله تکلیف بودجه کل کشور میسر شد!... بودجه نفتی، مشکل ساختاری دیگری است که بودجه دولت و اقتصاد ملی را تابع متغیرهای برون‌زای می‌کند و هنگام حدوث بیماری هلندی (Dutch Disease) رکود تورمی را بر اقتصاد تحمیل می‌کند. و آرزوی نوسویی و بیش‌نمایی درآمد و کم‌پروودی هزینه‌ها که عامدانه و آگاهانه صورت می‌گیرد و به‌طور قطع کسری بودجه را پایدار می‌سازد. کدام‌یک از این بیماری‌های ساختاری را فروش زمین و طرح‌های عمرانی چاره می‌کند؟

ب) رد دعوی افزایش بهره‌وری و رشد اقتصادی
ادعای بعدی، کمک مصوبه به افزایش بهره‌وری است. باید پرسید: آیا فروش زمین باسازوگر غیر کارشناسی و اختصاص منابع به‌دست آمده، و اختصاص به بودجه جاری، و سبب افزایش بهره‌وری می‌شود؟ بهره‌وری تابع اعدادی نیست که ما فرض می‌کنیم؛ بلکه تابع نهاد‌هایی است که در این موضوع اثر می‌گذارند تا از معضله‌ای از عوامل بتوانیم بیش از گذشته بهره‌برداری کنیم. ولی واقعیت این است که ما اقتصاد ناپه‌رهوری داریم.

نه ۵۰بار شدن قیمت نفت در سال ۱۹۷۳، شامل چهار سال پایانی نفاخر آمیز رژیم شاه، همچنین چند برابر شدن بودجه جاری و عمرانی در سال ۱۳۵۴، تاونست این سرفقه‌حیرت‌آور بهره‌وری کل عوامل جلوه‌گیری کند. به‌طور مشابه، نه در آمد ارزی هفتگت سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲، دوره آقای احمدی‌نژاد (منعکس‌شده در سال‌های ۲۰۰۵ تا ۱۳۸۲) همراه با افزایش ۴۳ درصدی بودجه جاری و ۵۷ درصدی بودجه عمرانی در سال نخست صدارت آقای احمدی‌نژاد، عین تاونست روند کاهنده بهره‌وری کل عوامل را تغییر دهد. در حالی که آقای احمدی‌نژاد ۱۱۹ هزار میلیارد تومان شرکت دولتی را نیز فروخت و صرف بودجه کرد ا در شرایط فعلی نیز سرازیر کردن ارز و ریال در چاه‌ویل بودجه پیش از اصلاحات واقعی ساختار بودجه در ادوا نمی‌کند. شاخص بهره‌وری کل عوامل در پایان دهه ۱۹۶۰ میلادی سقوط خود را آغاز کرد. با پیروزی انقلاب بهبود اندکی رخ داد ولی جنگ و سوء تدابیر و مدل‌های نامناسب اقتصادی و فساد و نجرشده، به‌ویژه برای کاهش شاخص بهره‌وری کل ادامه داد گرچه با شیب خیلی ملایم. موانع رشد اقتصادی نیز سخت‌تر و سنگین‌تر از آندک به‌توان با واگذاری چند قطعه زمین طرح نیمه‌تمام، رشد پایدار را شاهد باشیم. چنان‌که بارها از مودیوم‌پیشنشد، پذیرش ادعای ما که مصوبه فساد، به‌ویژه فسادقانونی را گسترش می‌دهد چندان مشکل نیست زیرا؛ [۱] اگر مصوبه‌ای، با نقض مکرر در مکرر قانون شکل بگیرد، پس عام‌ترین ویژگی فساد خیزی (یعنی قانون‌شکنی) را دارد؛ [۲] اگر در اجرای آن، اصرار غریبی دیده شود که تمام اصول مالی قانون اساسی و مواد ذی‌ربط قوانین مالی مادر - که از اساس برای پرهیز از فساد وضع شده‌اند - به‌پناهه‌های بی‌اساس کنار گذاشته شوند، [۳] تنها اصول و احکام قانونی زیر پا گذاشته نمی‌شود؛ بلکه قواعد علمی نیز به‌سخره گرفته می‌شود، مثال: شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در‌باره تصمیمات وزارت اقتصاد در تغییر کاربری، حق اظهار نظر دارد، ولی نظرش نباید مخالف باشد! مثال دیگر: مصوبه به هفت روئین‌تن اجازه داده است تعیین قیمت کارشناسی را نادیده بگیرند و اگر دلشاز خواست، خود قیمت بگذارند؛ [۴] وقتی متصدیان آن مصوبه برای تصمیم‌گیری حودمرزی نداشته‌باشند، اگر از هیات عالی هفت‌نفره مولدسازی (معاون اول، وزرای اقتصاد، کشاورز، راه‌رییس سازمان برنامه، نماینده رییس مجلس و نماینده رییس قوه قضاییه) هر تخلف، جرم یا خیانتی سرزنند، هیچ مرجعی، مجاز به هیچ نوع بازخواستی از آنان نباشد، [۵] در عوض تمام مقررات حافظ سلامت سیستم، اگر محارم تلقی شوند تعطیل می‌گردند، [۸] فرآیندهای فسادساز و فسادافزا لباس قانون دربر کنند، [۹] هر اصلی از

قانون اساسی با حکمی از قوانین عادی را مانع کار خویش، یا حتی فقط موجب طولانی شدن اجرای منویات خویش تلقی کنند، مجاز باشند آنها را متوقف سازند ولی شورای نگهبان مجاز نباشد لب باز کند، [۱۰] اگر هر چه دلشان خواست، به نام آیین‌نامه وضع کنند، رییس مجلس، دیوان عدالت اداری و بازرسی کل کشور، حق انجام‌وظیفه نظارتی خود را ندارند. با این اوصاف اگر من بگویم روئین‌تنان هفتگانه در دژ مستحکم کاپیتولاسیون، بناشنده در مصوبه، غنوده‌اند و هر کار صلاح ببینند، می‌کنند، گزافه‌گفتام؟ باز کسی هست، که بتواند مدعی شود از این سازوکار خیر و صلاح برای ملت زایدی می‌شود، نه شروفساد؟! که در پامال کردن اصول قانون اساسی، سلب حقوق اساسی ملت و بی‌اعتنایی به مقامات و نهادهای کشور و شکایت از همه منتقدان خود، برای خود دستخوشی در نظر می‌گیرند. مصوبه این حق‌الزحمه را تا ۵ درصد از منابع حاصل از زمین‌فروشی تعیین کرده است. مثلاً اسمال که طبق قانون بودجه قرار است ۱۰۸ هزار میلیارد تومان از زمین‌فروشی حاصل شود، هیات می‌تواند برای خود او مبر آن خود تا ۵۴۰۰ میلیارد تومان حق‌الزحمه تعیین کند! فرض را بر این می‌گذاریم که روئین‌تنان، مدیران ضعیف‌نواز هستند و ۹۰ درصد این حق‌الزحمه را به ابرامان می‌دهند و خود فقط ۱۰ درصد آن را می‌گیرند. در این صورت، به‌هر یک از ۷ صاحب‌منصب عضو هیات برای ۲۴ جلسه در کل سال ۱۰۲۰۰، مبلغ ۱ میلیارد تومان حق‌الزحمه می‌دهند؛ به نظر شما ندکی زیاد نیست؟ از این هفت نفر می‌پرسم، چگونه می‌خواهید زنده‌مردمی که برای پول پیش‌خانه این در و آن در می‌زنند و نامی‌دند بازمی‌گردند از این تصمیمات بی‌اساس و غیرعلمی و ظالمانه که فقیران را فقیرتر و اغنیان را غنی‌تر می‌سازد دفاع کنید؟ چنانچه گفتم، چون هدف، جبران کسری بودجه اعلام شده است، پس هر چه گران‌تر بفروشد، بهتر است. به‌ویژه آنکه هیات هفت‌نفره، و مرجع ابرام ارمانش، حق‌الزحمه خود را به‌صورت درصدی از منابع حاصل از فروش زمین در یافت می‌کنند، دچار تعارض منافع هستند. طبیعی است که قیمت زمین افزایش پیدا کند و از دسترس افراد بی‌پس‌انداز دورتر می‌گردد این فرآیند دورتر شدن، بیشتر را در پی دارد. تورم بر پر هزینه‌ترین شخص اقتصادی، موثر تر است تا دیگران و دولت عیال‌وارترین واحد اقتصادی و پر هزینه‌ترین شخص اقتصادی است. بنابراین باید انتظار داشت که دوره مالی بعد از دولت بخواد که کالا و خدمات بیشتری را بخرد باید بیشتر هزینه کند این فرآیند کسری بودجه را نا پایدار و تشدید می‌کند. حالا که کدام اصول مالی قانون اساسی و قوانین مادر مالی در مصوبه خط می‌خورداز دهای هفت‌سر، چند سر می‌شود؟ مطالعات تخصصی‌ای در ۱۳۴ کشور طی دو دهه نشان می‌دهد که فساد سهم فعالیت‌های اجتماعی از بودجه را کاهش می‌دهد. [۶] فساد همچنین هزینه‌های عمومی را از بهداشت و آموزش به‌بخش‌هایی با شفافیت کمتر در مخارج سوق می‌دهد. [۷] و اثرات منفی بلندمدت قابل توجهی بر تولید دارد. [۸]

◀ **سهم فساد در بودجه؟**

طبق آمارهای بین‌المللی فساد به‌طور متوسط، باعث اتلاف ۲۰ تا ۲۵ درصد بودجه دولت می‌شود. با توجه به میزان بودجه کشور در سال ۱۴۰۲ به مبلغ ۵۰۰۰۰ هزار میلیارد تومان اگر ۲۰ درصدش را در نظر بگیریم، می‌شود ۱۰۰۰۰ هزار میلیارد تومان. چرا به‌جای ابزار فروشی و خلع سلاح دولت، با فساد مبارزه نمی‌کنیم؟ اگر مبارزه با فساد رواج یابد و توفیق ما در مبارزه با فساد ۵۰ درصد باشد ما ۵۰۰۰ هزار میلیارد تومان‌را از حقوق‌مفسدان بیرون می‌کشیم. مبلغی که تقریباً پنج برابر منبع حاصل‌شده از فروش زمین در سال ۱۴۰۲ خواهد بود. فساد یک معضل بسیار مهم و همه‌جوامع‌است. اقتصاددانان و محققان در سال‌های اخیر علاقه فزاینده‌ای به مطالعه پدیده فساد و تأثیر

روز برسانید چه برسد که به آن ۵ سال بیفزایید و با گنجاندن آن در برنامه پنج‌ساله اصلاح آن را نیز در سخت‌ترین حالت یعنی کسب دوسوم آرای نمایندگان حاضر منوط کنید.

پس در هر دو حالت، دولت و مجلس در واقع آقای رییس‌ی نمی‌بایست این مصوبه و برانگتر که به نهادهای جامعه ضربه مهلک می‌زند را در لایحه ذکر می‌نمود. و آقای عزیزی رییس کمیسیون نیز که آدم سابق‌های در این زمینه است باید مواد مربوط به این مصوبه را از لایحه خارج کند.

به یاد داشته باشید که برای تنظیم و تأدیپ مالی حکامی که با روش‌های استبدادی مانوس تر بودند تا با روش‌های مردم‌سالار، صدها انسان شریف به خاک و خون غلتیدند. حلالی می‌خواهند مصوبه‌ای را بر مردم تحمیل کنند که بیش از یک‌صد اصل از قانون اساسی و احکام قوانین مالی مادر انقض می‌کند. می‌خواهند بر تن ناهمگون فساد لباس قانون بپوشانند. مامی گویم فساد رسواتر از آن است که اگر چنین لباسی هم بر تنش بکنند، کسانی نباشند که آن را بنشانند و آن را افشا کنند و شما برادران و خواهران عزیز در موقعیت تاریخی بسیار حساسی قرار گرفته‌اید. شما می‌توانید با تصمیم تاریخی خود در رد کامل مصوبه مذکور و ملحقات آن، سرگ زرینی در تاریخ تقنین جمهوری اسلامی بیفزایید. برادران و خواهران عزیز اگر شما این وظیفه را به‌درستی انجام دهید فرصت گرانقدری را برای مستضعفان حفظ می‌کنید و نشان می‌دهید که هم مستضعفان را می‌شناسید و هم مستکبران را.

رییس هیات‌مدیره بر سازمان مردم‌نهاد دیده‌بان شفافیت و عدالت

پاورقی

[۱] سجاد خسرو آبادی کار شناس حوزه زمین و مسکن در گفت و گو با خبرگزاری فارس از کد خبر 14011005000478

[2] Tian, L., & Ma, W. (2009) . Government intervention in city development of China: A tool of land supply. Land Use Policy, 26, 599-609. https://doi.org/10.1016/J.LANDUSEPOL.2008.08.012.

(3) توکلی، احمد (1380)، «سبازار، دولت، کماپیای‌ها و ناگانامی‌ها»، تهران: انتشارات سمت، این کتاب در سال 1382 به عنوان کتاب سمس درسی اقتصاد در دانشگاه تهران برگزیده شد.

[4] توکلی، احمد (1382)، «ماهیه عمومی»، تهران: انتشارات سمت

[5] «لَقَدْ جَاءكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ» (قطعا برای شما پیامبری از خودتان آمد که بر او دشوار است شمار در رنج بیفتید به [هدایت اشما حریص و نسبت به مومنان دلسوز مهربان است)

سوره 9، آیه 128

[6] Swaleheen, M., Ali, M., & Temimi, A. (2019) . Corruption and public spending on education and health. Applied Economics Letters, 26, 321 – 325. https://doi.org/10.1080/13504851.2018.1468549.

[7] Schneider, F. (2015) . Does corruption promote emigration. The IZA World of Labor, 192192–. https://doi.org/10.15185/IZAWOL.192.

[8] d’Agostino, G., Dunne, J., Lorusso, M., & Pieroni, L. (2020) . Military Spending, Corruption, Persistence and Long Run Growth. Defence and Peace Economics, 31, 423– 433. https://doi.org/10.1080/10242694.2020./1751503.

مردم کجای محاسبات دولت برای کاهش نرخ تورم ایستاده‌اند؟

از خط فقر تا سبد معیشت؛ وقتی تورم کمر شکن می‌شود

فرار از واقعیت یا پنهان کردن آن

◀ **از ادعای دولتمردان**

▶ **تا توانایی خرید مردم**

طی ماه‌های گذشته هر چه خبر درباره مشکلات معیشتی بود به یک‌باره تبدیل به اخباری از کاهش قیمت‌ها شدند. حتی در این بین مسوولان برای اینکه گناه تورم را به گردن یکدیگر بیندازند از هیچ کوششی فروگذار نکردند. در این بین مردم بودند که زیر بار سنگین معیشتی هرروز بیشتر از روز قبل کمر خم کردند و سفره‌هایشان کوچک و کوچک‌تر شد.

بنفشه مراد خانی کارشناس اقتصادی در این باره به «تعادل» می‌گوید: ما هر روز اخباری از کاهش قیمت مسکن، مواد غذایی و... را می‌شنویم اما وقتی با واقعیت جاری در جامعه مواجه می‌شویم این اخبار عینیت پیدا نمی‌کنند. مساله اینجاست که با آمار سازی نمی‌توان تورم را کنترل یا مهار کرد. مساله مهم نظارت‌است که متأسفانه به خوبی صورت نمی‌گیرد. قیمت‌های دستوری نمی‌توانند مشکلات را حل کنند. در واقع این نظارت بر بازار است که قیمت‌ها را کنترل می‌کند. شما وقتی از یک محله تهران به محله دیگری می‌روید حتی قیمت پیشین با افتاده‌ترین مایحتاج زندگی هم با هم فرق دارد. مساله اینجاست که چرا این همه تفاوت قیمت باید برای یک کالا در جای جای شهر وجود داشته باشد.

او می‌افزاید: از سوی دیگر دولت نمی‌تواند با شعار تورم را کنترل کند. متأسفانه این روزها وضعیت اقتصادی و معیشتی مردم به گونه‌ای نیست که این شعارها و وعده‌ها حریف وضعیت بغرنج کنونی شوند. یک حساب سر انگشتی نشان می‌دهد که تورم به صورت ماهیانه در حال افزایش است.

◀ **سبد معیشت ۲۳ میلیونی**

▶ **ادعای دولتمردان**

کافی است نگاهی به لیست مایحتاج روزانه مردم بیندازیم. قیمت‌ها را با هم جمع کرده و در نهایت با اجاره‌ها مسکن یک کلمه کنیم آن وقت می‌بینیم که یک خانواده ۴ نفره در تهران باید حداقل در یافتی‌اش بیش از ۲۳ میلیون تومان باشد تا بتواند از پس هزینه‌های زندگی روزانه خود بگذرد. اما در حالی که تورم در ماه‌های گذشته هر چه خبر درباره مشکلات معیشتی بود به یک‌باره تبدیل به اخباری از کاهش قیمت‌ها شدند. حتی در این بین مسوولان برای اینکه گناه تورم را به گردن یکدیگر بیندازند از هیچ کوششی فروگذار نکردند. در این بین مردم بودند که زیر بار سنگین معیشتی هرروز بیشتر از روز قبل کمر خم کردند و سفره‌هایشان کوچک و کوچک‌تر شد. بنفشه مراد خانی کارشناس اقتصادی در این باره به «تعادل» می‌گوید: ما هر روز اخباری از کاهش قیمت مسکن، مواد غذایی و... را می‌شنویم اما وقتی با واقعیت جاری در جامعه مواجه می‌شویم این اخبار عینیت پیدا نمی‌کنند. مساله اینجاست که با آمار سازی نمی‌توان تورم را کنترل یا مهار کرد. مساله مهم نظارت‌است که متأسفانه به خوبی صورت نمی‌گیرد. قیمت‌های دستوری نمی‌توانند مشکلات را حل کنند. در واقع این نظارت بر بازار است که قیمت‌ها را کنترل می‌کند. شما وقتی از یک محله تهران به محله دیگری می‌روید حتی قیمت پیشین با افتاده‌ترین مایحتاج زندگی هم با هم فرق دارد. مساله اینجاست که چرا این همه تفاوت قیمت باید برای یک کالا در جای جای شهر وجود داشته باشد. او می‌افزاید: از سوی دیگر دولت نمی‌تواند با شعار تورم را کنترل کند. متأسفانه این روزها وضعیت اقتصادی و معیشتی مردم به گونه‌ای نیست که این شعارها و وعده‌ها حریف وضعیت بغرنج کنونی شوند. یک حساب سر انگشتی نشان می‌دهد که تورم به صورت ماهیانه در حال افزایش است.

می‌دهیم. او درباره افرادی که با خط ملی اعتیاد تماس می‌گیرند، اضافه کرد: ممکن است کسی در خانواده فرد معتاد داشته باشد و بپرسد که چطور می‌توانم او را برای درمان راضی کنم و خط ملی اعتیاد از این دست راهنمایی‌ها ارایه می‌دهد.

می‌دهیم. او درباره افرادی که با خط ملی اعتیاد تماس می‌گیرند، اضافه کرد: ممکن است کسی در خانواده فرد معتاد داشته باشد و بپرسد که چطور می‌توانم او را برای درمان راضی کنم و خط ملی اعتیاد از این دست راهنمایی‌ها ارایه می‌دهد.

▶ **ادامه از صفحه اول**

دولت قبیل از هر چیز باید نهادهای کار گری

را به رسمیت بشناسد با آنها همکاری کرده، مشورت‌ها کند و حوزه ر روابط کار را شنیده و لحاظ کند و نهایتاً به سمت تعامل حرکت کند. موضوع سوم که از ضعف‌های جدی تعیین دستمزدها در ایران بوده و مطالبه گری کارگران را تحت‌الشعاع قرار داده است، ضعف نهادهای کارگری در ایران است. نهادهای کارگری در ایران قدرت لازم برای پیگیری امور کارگران را نداشته و قلعه‌های پوشالی هستند. این نهادها نمی‌توانند به عنوان پشتوانه مطمئن و درست برای کارگران عمل کنند. در واقع ستون‌های سازمان‌های کارگری در ایران افغذی است و جز شکل و صورت ظاهری، بنیان و اساس درستی ندارند و کارگران نمی‌توانند روی آنها تکیه کنند.

وقتی این ستون‌های کاغذی حمایت جامعه کارگری را پشت خود ندارند، قطعاً نباید انتظار داشت که این نهادها مشکلات جامعه کارگری را نمایندگی کرده، حل کند و به عنوان نماینده آنها وارد عمل شوند.

■ **اما چرا کارگران از این تشکلهای کارگری دفاع نمی‌کنند؟**

تشکلهای کارگری در جهان، بر اساس ارزیابی‌های همه کارشناسان ذیل تشکلهای زرد در دنیا به شمار می‌روند. دلیل این امر هم علاوه بر ناتوانی این تشکله‌ها، ناشی از وابستگی آنها به دولت، حاکمیت و جریانات قدرت است.

ایران هم این ضعف به صورت جدی وجود دارد. قطعاً سازمان‌های کارگری از یک تشکیلات منسجم، علمی و قدرتمند منغی برخوردار نبوده

◀ **خبر روز**

کرونا هنوز تهدیدی برای بهداشت عمومی است

سازمان جهانی بهداشت (WHO) تأکید کرد: کووید ۱۹ همچنان تهدیدی برای بهداشتی عمومی در سطح جهانی است. این سازمان اخیراً بر سویه‌های میکروبی موسوم به EG.5 (رایس) را به عنوان «سویه مورد توجه» در نظر گرفته و سایر سویه‌های تحت نظارت دقیق را نیز در این فهرست قرار داده است. این اقدام، یادآوری آشکاری از این واقعیت است که کرونا، یک تهدید ماندگار برای سلامت عمومی است. تدریس آدهانور قریوس، دبیر کل سازمان جهانی بهداشت در همین رابطه از افزایش مبتلایان به زیرسویه EG.5 در برخی کشورها خبر داده است. دبیر کل سازمان جهانی بهداشت هشدار داد: افزایش موارد ابتلا به کووید ۱۹ قبل از فصل زمستان در نیمکره شمالی، افزایش فوتی‌ها در برخی مناطق آسیا و خاورمیانه و همچنین افزایش بستری‌ها در اروپای هفته‌های اخیر گزارش شده است.

بیش از ۴۰۰ میلیون تومان بگیرد در این وضعیت چطور ممکن است یک کارگر بتواند با درآمد خود ۶۹ درصد هزینه‌هایش را پوشش بدهد.

مساله مهم دیگر این است که حالا تورم به شهرهای کوچک‌تر هم رسیده دیگر زندگی برای افرادی که تا همین چند سال پیش در شهرهای زادگاه خود فارغ از مشکلات اقتصادی و معیشتی روزگار می‌گذراندند هم سخت و طاقت‌فرسا شده است. بسیاری از مردم مجبورند برای تأمین حداقل‌های زندگی به حاشیه شهرها پناه ببرند و بسیاری دیگر در شیفت‌های متعدد کار کنند و در این بین مسوولان سعی دارند گناه این همه گرانی را به گردن هم بیندازند و از اعداد و ارقامی روزنمایی کنند که هیچ سنسختی با زندگی واقعی این روزهای مردم ندارد. وقتی قرار است یک پتیر را با قیمت ۵۹ هزار تومان یک سطل ماست را با قیمت ۹۹ هزار تومان یک تن مامی را با قیمت ۹۵ هزار تومان و هر دانه تخم‌مرغ را با قیمت ۳ هزار ۵۰۰ تومان تهیه کنند دیگر کسی نمی‌تواند در مقابل آنها دم از کاهش تورم بزند. این هزینه‌های کمرشکن در زندگی واقعی مردم جریان دارند.

◀ **ادعاهای غیر واقعی مسوولان**

در این شرایط، ادعای پوشش ۶۹ درصدی سبد معیشت توسط دستمزد که معاون روابط کار وزیر کار مطرح کرده، تطبیقی با واقعیت زندگی کارگران ندارد. کافی است این مقام‌مسئول گشتی در شهر بزند تا متوجه‌شود که دستمزد کارگران حداقل در تهران هرگز نمی‌تواند ۶۹ درصد سبد معیشت آنها را پوشش بدهد. حالا دیگر در تهران شش‌مانی توانید یک خانه ۵۰متری بخرید یا خواهی یا کمتر ۱ میلیون تومان اجاره و پرداخت پول پیش

◀ **رویداد**

تسهیل ثبت‌نام کودکان افغانستانی در مدارس

دبیر مرجع ملی حقوق کودک از تسهیل روند ثبت‌نام کودکان اتباع افغانستانی در مدارس به دنبال راهاندازی سامانه یکپارچه اتباع و مهاجرین خارجی در وزارت کشور خبر داد. سیدعلی کاظمی گفت: فرصت ثبت‌نام کودکان اتباع در مدارس تا امروز (۱۵ شهریورماه) تمدید شده است. او افزود: مرجع ملی حقوق کودک و وزارت آموزش و پرورش با همکاری یک نهاد مردمی حامی اتباع افغانستانی، در سال ۱۳۹۵ پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه آموزش اتباع خارجی را در دو محور اصلی ارایه کرد که به تصویب رسید و به موجب آن، ثبت‌نام کودکان افغانستانی منوط به داشتن مجوز اقامت نیست و هزینه تحصیل دانش‌آموزان اتباع در برنامه‌های اصلی و فوق برنامه آموزشی مشابه اتباع ایرانی است.

◀ **۷۰۰ هزار دانش آموز افغانستانی**

▶ **در مدارس ایران**

دبیر مرجع ملی حقوق کودک کادامه داد: از آن زمان تاکنون وزارت آموزش و پرورش اتباع خارجی افغانستانی زیادی را تحت پوشش قرار داده است به‌طوری‌که مطابق آمارهای موجود حدود ۷۰۰ هزار دانش‌آموز افغانستانی در مدارس ایران درس می‌خوانند. کاظمی با اشاره به اقدامات وزارت آموزش و پرورش در این خصوص، گفت: «گزارنامه که دارای پروانه اقلیت یا رویداد معتبر یا اعتبار شش ماهه باشد»، «کارت ویژه حمایت تحصیلی» برای اتباع خارجی است.

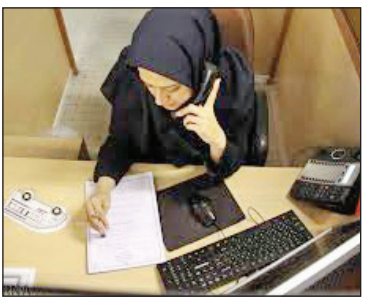
◀ **اتباع فاقد مجوز برای ثبت‌نام چگونه اقدام کنند؟**

او ادامه داد: بنابراین آن دسته از اتباع فاقد مجوزی که در کشور حضور دارند، می‌توانند یا با گرفتن مجوز خاص از طریق سامانه مذکور یا باخذ کارت ویژه حمایت تحصیلی نسبت به ثبت‌نام فرزندانشان اقدام کنند. البته در جلسه مشترک مرجع ملی حقوق کودک و وزارت امور خارجه پیشنهاد مرجع این بود که سهم نهادهای مردمی حامی

◀ **روی خط خبر**

۸۰ درصد تماس گیرندگان با خط ملی اعتیاد، زنان هستند

رییس گروه پیشگیری از اعتیاد سازمان بهزیستی کشور گفت: حدود ۸۰ درصد تماس گیرندگان با خط ملی اعتیاد به شماره ۰۰۹۶۲۸، بانوانی هستند که در بین آنها افرادی وجود دارند که مصرف‌کننده مواد هستند. مارینت قازاریان افزود: این زنان در تماس با خط ملی اعتیاد، مسائل تاکنون، به‌طور میانگین ماهانه حدود ۲۵ هزار نفر با این شماره تماس گرفتند. او یادآوری کرد: شماره ۰۰۹۶۲۸، خطی برای راهنمایی در زمینه پیشگیری و درمان اعتیاد است و اگر کسی نیاز به درمان یا استئوالاتی درباره انواع درمان داشته باشد یا حتی اگر بخواهد به مراکز درمانی مراجعه کند، نشانی کلینیک یا مراکز درمان اعتیاد که مجوز معتبر داشته باشد را به آنها

می‌دهیم. او درباره افرادی که با خط ملی اعتیاد تماس می‌گیرند، اضافه کرد: ممکن است کسی در خانواده فرد معتاد داشته باشد و بپرسد که چطور می‌توانم او را برای درمان راضی کنم و خط ملی اعتیاد از این دست راهنمایی‌ها ارایه می‌دهد.

▶ **ادامه از صفحه اول**

نهادهای کارگری قدرت چانه‌زنی ندارند

واقدا امکانات لازم هستند. از سوی دیگر، واقعا در اختیار نهادهای وابسته به قدرت هستند که بخش اعظم آنها را نهادهای امنیتی کنترل می‌کنند. این موضوع شاید در ذات تکالیف نهادهای امنیتی باشد که با توجه به دغدغه‌هایی که دارند، میزان حضور و نفوذ بیشتری در تشکلهای کارگری دارند. این روند باعث ناکارآمدی نهادهای کارگری شده است. به گونه‌ای که این نهادهای کارگری عملاً اختیارات چندانی برای تصمیم‌گیری ندارند. طی همین چند ماهی که بحث انتقادات جامعه کارگری نسبت به تورم در جامعه مطرح بوده، صدایی از تشکلهای کارگری شنیده نمی‌شود. آن گونه که انگار در کما هستند. این سکوت دلایلی دارد که در بالا تشریح شد. این سکون، رکود و سکوت یکی از دلایل اصلی است که در حیطه تعیین دستمزدها هم بروز و ظهور پیدا می‌کند.

به‌نظم ایران نیازمند تشکلهای صنفی قانونی مستقل و کارآمد، همچنین افراد مستقل و کارآمدی است که فارغ از رویکردهای حاکمیتی، منافع کارگران را (از جمله دستمزدهای واقعی) مدافع کنند. معتقدم موضوع عدم بازنگری در دستمزدها به ۳ عامل یاد شده مرتبط هستند. نخستین مورد، آن است که شاخص‌ها دقیقی نیستند و مرجع درستی برای تعیین اعداد و ارقام وجود ندارد. مورد دوم آن است که دولت اعتمادی به همکاری با نهادهای و تشکلهای صنفی کارگری و کارفرمایی ندارد و خودش را فعال مایشاء موضوعات در روابط کار و بازار کار می‌داند و توجهی به مشورت با گروه‌های کارگری